

בשולי החוברת

כאשר חוברת זאת של 'משק הבקר והחלב', ה-296 במספר תגיע לידי חברינו וקוראינו במשקים בכלל – הכנס ה-14 למדעי הבקר כבר מאחורינו. המיוחד בכנס זה שלראשונה הוא נדד דרומה, בודאי לשמחת אלה הנמצאים בסביבה דרומית לקו הרוחב 32° צפון – בערך צומת בית-דגן בשפתנו. עם זאת, תאריכי קיום הכנס לא איפשרו לנו להכין סקירה ראויה בגלל קרבתם למועד הדפסת החוברת, לכן נצטרך לדחות זאת לחוברת מס' 24 של 'חקר ומעש' האמורה לצאת בסוף חודש מרס.

כפי שהבטחנו בחוברת הקודמת של 'משק הבקר' (מס', 295, עמ' 35–36), הפעם נביא את רב הפרטים מן הסקר של אוניברסיטת ויסקונסין, ארה"ב העוסק בירתון לגודל עליו אנו שומעים וקוראים רבות בזמן האחרון. השאלה נשארת עדיין, לא רק אם יש יתרון לגודל המשק מייצר החלב – אלא, אם אמנם יש יתרון כזה, לטובת מי הוא. בחינת הנושא לא צריכה להתעלם לגמרי מן האופי החברתי והאירגוני של משקי החלב אצלנו – משק משפחתי שגם בו יש יותר מענף פרנסה אחד, ומשק שיתופי האמור להשיג פרנסה ורמת חיים ראויה לכל חבריו בלי הבדל באיזה עבודה עוסקים. האם תמיד מספיק ומספק, שענף הרפת (או כל ענף אחר במשק) יוכל להתפאר ביעילות העסקית שלו, בעוד המשק/החברה בכללותו טרם מיצה את כל כח העבודה שברשותו?

הנושא חם עד לזהט וסביר להניח שישנם פתרונות שונים בתסריטים שונים. נשמח לקבל תגובות מקרב חברינו – ועם זאת נמשיך לדווח על מה שנלמד בנדון בארצות חו"ל. תמיד כדאי ללמוד מן הנסיון, אך יותר זול ופחות כואב ללמוד מנסיונם של אחרים.

באמצע חודש ינואר שעבר ולשם יתר דיוק בערב יום ב' 14.01.02 מצאה הטלוויזיה הישראלית רגע פנאי מן האירועים הפוליטיים והבטחוניים כדי לטפל ב...קרניים, או מוטב לפרט בהסרת קרניים. אל בהלה, אינני מתכוון לפתוח כאן בדיון בלשני בנושא קרניים, מה זה ובכלל – מאיפה ומתי הן צומחות. אשאיר זאת ל'פינת הלשון' בהזדמנות קרובה.

אך קשה לעבור בשקט על נושא הכתבה הטלוויזיונית האמורה כולה, כי למי שאף פעם לא עבד ברפת (וזה רוב ציבור הרואה טלוויזיה) הדברים שהובאו באותו ערב נראו מפלצתיים, ובצדק. רק חבל, שלא היה שם אף רפתן שיכול היה להעמיד את הדברים בפרופורציה הנכונה. נקדים ונאשר באופן חד וברור: שיטה כזאת של חיתוך קרניים גדולות ושריפת שורשיהן אינה מקובלת עלינו – וגם איננה נחוצה! לא רק שעצם הלבנת הגוף השורף נעשתה באש פתוחה של כלי הלחמה, ושראש הגוף השורף נראה יותר כנשק ברברי מסרטי הזוועה של זמננו וכלל לא היה מותאם לעבודה זאת ולכן גם גרם סבל נוסף לבהמות – בכלל, למה לא מורידים את ניצני הקרניים, מעין כפתורים זעירים אצל העגלות בגיל שבוע/שבועיים?

כאמור, יש להסיר את הקרניים מן העגלות המיועדות לגידול – אם בתור תחלופה לעדר של המשק עצמו וגם אם הכוונה היא לגדלן לצורך מכירה לאחרים בבוא העת. את הקרניים יש להסיר בגיל צעיר מאד, אפשר באמצעות משחה מאכלת ורצוי בשעת הבקר הקרירות כדי למנוע נזילת המשחה המאכלת מעבר לאזור צמיחת הקרן – ואפשר גם באמצעות מכשיר חשמלי יעודי לפעולה זאת, כנהוג בכל העולם התרבותי, אם תרצו. עובדה, מכשירים כאלה

המאמרים והמכתבים שמתפרסמים בחוברת זאת הם על דעת מחבריהם ואין תוכנם משקף בהכרח את דעת המערכת או מדיניות ה.מ.ב.
אין איזכור שמם של חומרים, מוצרים, פרטיציוד או אף של שיטות תפעול ועבודה מהוות המלצה לגבי השימוש בהם, למעט המקרים בהם נאמר כך מפורשות על ידי גורם שהוסמך לצורך זה על ידי מזכירות המ"ב.

מתפרסמים בעתונות המקצועית והשימוש בהם מקובל ללא הרדמה מקומית. איך קרה שמשק מחליט להשאיר את קרני העגלות שיצמחו עד גיל שנה או יותר (כך נראו על פני המרקע) – או שמא היו כל אלה עגלות קנויות ממקור שלא נוהג להסיר את קרני העגלות שלו? על כל פנים, אופן הסרת הקרניים במקרה הנדון הצדיק את הביקורת. אך מכאן ועד חוסר ההבנה בנחיצות של סוגרים/עולים לקשירת הפרות והעגלות לגיליהן הדרך ארוכה, כשם שתפיסת אף הבהמה באמצעות נזם מתאים היא חיונית כדי למנוע שהבהמה תזוז בעת טיפול המחייב הקפדה ודיוק, אפילו זריקה "תמימה" לתוך הווריד. תמיד יש מישהו או אף חוגים שלמים הדואגים לרווחת חיות וכל הנובע מכך. יתכן מאד, שכוונת המשדר הטלוויזיוני התכוון לעורר את רחמי הציבור על סבלות בהמות הבית, כמו פרות למשל. אם כך, זאת היתה כוונה טובה וראויה כשלעצמה – רק שהכיוון היה מוטעה ומטעה. בטח שמתם לב, שבטבע יש קרניים באורכים ופיתולים שונים – רק לאוכלי עשב, מעלי גירה בעיקר, למה? – כדי להתגונן ולהגן על צאצאיהם בפני חסרי-קרניים ארוכי-שיניים, הלוא הן חיות טרף שלא אוכלות עשב, בדרך כלל. נקפוץ כמה אלפי שנים (או קילומטרים) וניווכח שתהליך ביות הבקר והצאן בסופו של דבר הביא, גם לצפיפות יתירה בין בהמות אותו עדר עד כדי הצורך להתערבות בעליו בחופש תנועתן והמגעים ביניהן... (המשך הסיפור במדור 'חדשות מן העבר': קרן השפע).

נושא ההתייחסות אל הפגם הגנטי CVM הועבר מועדת ספר-העדר לועדת-הטיפוח (חלק ניכר מחבריהן מכהן בשתי הוועדות – האם זה אותו דבר?), במגמה לסכם ולהחליט על הצעדים המעשיים המתבקשים. אכן, אחרי הריון ממושך מאד (מאז הידיעה הראשונה ב'משק הבקר', באוקטובר 2000 ועד היום, סוף ינואר 2002) התכנסו שתי המשפחות המעורבות (הוועדות הנ"ל) והביאו לידי החלטות בנושא – אמנם המלטה קשה, אך ללא צורך בניתוח קיסרי מכאיב ומסכן, ונולד הסיכום המובא בעמוד 9 בחוברת זאת. אם כן, אפשר וצריך לברך על ההחלטות האופרטיביות כפי שנתקבלו ברב דיעות, מה גם שהן צריכות לעמוד במבחן אשיות ISO 9002, עליהן חתומה המבצעת אגודת 'שיאון', ולפי מיטב ידיעתנו שקיפות פעולותיה בהתאם להחלטותיה הן רק אחת מהן. נשמח לחוות את גידול הרך הנולד כפי שציפינו.

מרדכי מלען

תמונת השער: חורף גשום ומושלג. כך זה נראה בינואר באלוני הבשן, ויש עוד תמונות מן הגולן בהמשך. (צולם במצלמה דיגיטלית).

